

2. อาจารย์ พันเอกหญิง ดร. วัลลภา บุญรอด

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสุทธิรานนท์)

75

ชื่อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาโปรแกรมการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการจัดการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของ
พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

ผู้วิจัย พันโทหญิงรุ่งทิwa จุลยามิตรพร รหัสนักศึกษา 2525100687 **ปริญญา** พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
(บริหารการพยาบาล) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์ ดร. บุญทิพย์ สิริรังศรี (2) อาจารย์พันเอกหญิง
ดร.วัลลภา บุญรอด **ปีการศึกษา** 2555

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยและพัฒนาวิธีวัดประสิทธิผลเพื่อ (1) ศึกษาสภาพการณ์การตัดสินใจเชิง
จริยธรรมในการจัดการดูแลผู้ป่วย ระยะสุดท้ายของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า (2) พัฒนา
โปรแกรมการตัดสินใจเชิงจริยธรรม และ (3) ประเมินความพึงพอใจโปรแกรมการตัดสินใจเชิงจริยธรรม
ประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลักได้รับการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วยพยาบาลวิชาชีพ
133 คน แพทย์ 5 คน และญาติผู้ป่วย 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ประเด็นสนทนา และ
แบบประเมินความพึงพอใจโปรแกรม การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบประเมินความพึงพอใจใช้
สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลจากการสนทนาใช้การ
วิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า (1) สภาพการณ์การตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการจัดการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย
ครบ 4 ขั้นตอนของกระบวนการพยาบาล แต่ละขั้นตอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.05, 4.26, 4.25 4.41 ตามลำดับ และมี
ข้อที่ควรพัฒนาในแต่ละขั้นตอนซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลได้จากการสนทนากับผู้เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมาประกอบการ
พัฒนาโปรแกรม ได้แก่ การประเมินสภาพผู้ป่วยร่วมกับทีมสุขภาพ การวางแผนการพยาบาลครอบคลุมทั้ง
ร่างกาย จิตใจและจิตวิญญาณผู้ป่วย การนำมาตรา 12 ในพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มา
ประกอบการตัดสินใจปฏิบัติการพยาบาล และการให้ญาติมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดูแลผู้ป่วย (2)
โปรแกรมการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) แผนการสอนและกิจกรรมการสอน ได้แก่ การ
บรรยาย ชมภาพยนตร์ สวดมนต์ ทำสมาธิ และทำกิจกรรมกลุ่มย่อย และ 2) คู่มือการสอนและสื่อการสอนอื่น
ได้แก่ สถานการณ์จำลอง ซีดีเพลงบรรเลง และโปรแกรมนำเสนอด้วยคอมพิวเตอร์ (power point) (3) ผลการ
ประเมินความพึงพอใจโปรแกรม พบว่า ผู้เข้าร่วมโปรแกรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดและมาก (ร้อยละ
66.26 และ 33.34) ตามลำดับ และด้านประสิทธิผลการเข้าร่วมโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.80

ผู้เข้าร่วมโครงการซึ่งเป็นพยาบาลวิชาชีพได้นำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ ผลการวิจัยยังเป็น
ข้อมูลให้ผู้บริหารการพยาบาลและองค์กรสุขภาพเพื่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการจัดการดูแลผู้ป่วยระยะ
สุดท้ายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

คำสำคัญ การตัดสินใจเชิงจริยธรรม โปรแกรมการตัดสินใจเชิงจริยธรรม การจัดการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย
พยาบาล วิชาชีพ มาตรา 12 พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550

Thesis title: The Development of an Ethical Decision Making Program for Taking Care of Patients at the End of Life Stage by Professional Nurses at Phramongkutklao Hospital

Researcher: Lt.Col. Rungtiwa Chulyamitaporn; **ID:**2525100687;

Thesis advisors: (1) Dr. Boontip Siritarungsri, Associate Professor;
(2) Col.Dr. Wanrapa Boonrod; **Academic year:** 2012

Abstract

The purposes of the research and development were: 1) to analyze the situations of ethical decision making for taking care of patients with end of life by professional nurses in Phramongkutklao Hospital 2) to develop an ethical decision making program and 3) to evaluate satisfaction of the program for taking care of patients with end of life.

Population and key informants which were selectec by using purposive sampling technique and comprised 133 professional nurses, 5 physicians, and 5 care givers. The research instruments comprised a questionnaire, semi-structure interview and the satisfaction evaluation form of the program. Data from the questionnaire and the satisfaction evaluation form were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation; and the data from the interview was analyzed by content analysis.

Research finding were as follows. (1) The situations of an ethical decision making for taking care of patients with end of life by Professional Nurses in Phramongkutklao Hospital included four steps of nursing process. The average value of each step were 4.05, 4.26, 4.25 and 4.41 respectively. In each step which congruence with data from stakeholder's interview should be implemented to the developed program, including evaluation with health care team, planning cover physical, mental and spiritual of patients, consideration section 12 in health national act 2550 into nursing practice and patients evaluation need care givers (2) The program consisted of 2 components : 1) lesson plan and planning activities, including lecturing, watching cinema, praying, meditation and small group activities. 2) manual for Palliative Care and other teaching media, such as simulation, CD song player, and power point presentation (3) satisfaction evaluation of the program is at the highest and high level (66.26% and 33.34%) respectively. The effectiveness of program's participation is at the highest level 4.80.

The program's participants, Professional Nurses, have been implemented knowledge into their clinical setting. The research findings could be used as data to the Ethical decision making management for Taking Care of Patients with the End of Life by Nurses administrators and organizations effectively and efficiency.

Keywords : Ethical decision makin, Program for taking care of patients with the end of life Professional nurses, Section 12 in health national act 2550

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรัก ความเมตตาจาก รองศาสตราจารย์ ดร. บุญทิพย์ สิริธรรังศรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ความรู้ ให้กำลังใจ ให้โอกาส พัฒนา กระบวนการคิดและให้แนวทางที่เป็นประโยชน์ในทุกขั้นตอนของการวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งใน พระคุณของท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณพันเอกหญิง ดร.วัลลภา บุญรอด อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมและ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันเพ็ญ ภิญโญภาสกุล ประธานสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย รวมทั้งคณาจารย์สาขาวิชาพยาบาลศาสตร มหาวิทาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ตลอดระยะเวลาการศึกษา

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยที่ใช้ใน การวิจัยพร้อมให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงพยาบาลอานันทมหิดลที่ให้ทดลองเครื่องมือวิจัย ขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาล พระมงกุฎเกล้า ผู้อำนวยการกองการพยาบาล คณะอนุกรรมการพิจารณาโครงการวิจัย พบ .ที่ให้ ความร่วมมืออนุญาต ให้เก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบพระคุณคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทาลัย และคุณศิริมา ทองดี ขอขอบคุณ ผศ.พญ.ดาริน จตุรภัทรพร โรงพยาบาลรามารับดี ที่กรุณามาเป็นวิทยากร ตลอดจนขอบคุณพี่ๆ น้องๆ พยาบาลที่เป็นกัลยาณมิตร ที่ให้ความช่วยเหลือ

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบระลึกถึงพระคุณพ่อบุญธรรม ชุ่มพงษ์ และแม่รำพรรณ ชุ่มพงษ์ ที่ให้สติปัญญา ความเพียรพยายาม และสามัคคีกันนายแพทย์ ธนบูรณ์ จุลยามิตรพร ที่อยู่ เกียงข้างเป็นกำลังใจตลอดมา ตลอดจนพงษ์ธร ชุ่มพงษ์ น้องชายผู้เป็นที่รัก ตลอดจนเพื่อนๆ นักศึกษาที่ให้กำลังใจโดยเฉพาะ พตอ.หญิง วราภรณ์ ประคำทอง ทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่น จนประสบความสำเร็จในครั้งนี้

รุ่งทิwa จุลยามิตรพร

กันยายน 2555

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
การจัดบริการและการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า	9
แนวคิด ทฤษฎีการจัดการพยาบาลผู้ป่วยระยะสุดท้ายกับการตัดสินใจเชิงจริยธรรม และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	12
แนวคิดการพัฒนาโปรแกรมการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในผู้ป่วยระยะสุดท้าย	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	41
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	45
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล	51
การวิเคราะห์ข้อมูล	52
การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง	52

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
ตอนที่ 1 สภาพการณ์ในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของ พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า	54
ตอนที่ 2 โปรแกรมการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของ พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า	66
ตอนที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจในโปรแกรมการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า	71
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	75
สรุปการวิจัย	75
อภิปรายผล	80
ข้อเสนอแนะ	87
บรรณานุกรม	88
ภาคผนวก	97
ก ราชนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	98
ข เอกสารรับรองโดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	106
ค ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองใช้เครื่องมือ/ ขออนุญาตใช้เครื่องมือวิจัย	113
ง หนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัย/ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	117
จ ระเบียบปฏิบัติการจัดการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า	135
ฉ กฎหมายมาตรา 12 พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550	138
ช กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการ โปรแกรมการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ในการจัดการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย	145
ซ แผนการสอน	147
ณ คู่มือดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายชื่อสุข รัก เข้าใจในช่วงสุดท้ายของชีวิต Palliative care	150
ญ สถานการณ์ฝึกรตัดสินใจเชิงจริยธรรม	156
ประวัติผู้วิจัย	161

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละลักษณะทางชีวสังคมของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา.....	55
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดระดับความสำคัญของใน ขั้นตอนด้านการประเมินสภาพ (Assessment)การตัดสินใจเชิงจริยธรรม สำหรับพยาบาลวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย	58
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดระดับความสำคัญของการวางแผน (Planning) การตัดสินใจเชิงจริยธรรมสำหรับพยาบาลวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วย ระยะสุดท้าย.....	59
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดระดับความสำคัญของการ ปฏิบัติการพยาบาล (Implementation) การตัดสินใจเชิงจริยธรรมสำหรับ พยาบาลวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย	60
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดระดับความสำคัญของการ ประเมินผล(Evaluation) การตัดสินใจเชิงจริยธรรมสำหรับพยาบาลวิชาชีพใน การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย.....	64
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยของคะแนนแต่ละด้านมาเรียงจากมากไปน้อยและนำข้อที่ได้ ค่าเฉลี่ยน้อยของแต่ละด้าน มากำหนดแนวทางพัฒนา.....	66
ตารางที่ 4.7 ระดับความพึงพอใจต่อโปรแกรมการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการดูแลผู้ป่วย ระยะสุดท้ายของพยาบาล โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าจำแนกตามองค์ประกอบ ของโปรแกรม (ผ่านการตรวจของผู้ทรงคุณวุฒิ).....	72

ญ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย 5

